

**KAUPINTATILIEN KÄYTTÖ JA ASIAKASTOIMEKSIANTOJEN
SELVITYSTOIMINNASSA KÄYTETTÄVÄT MENETTELYTAVAT**

1	<i>Yleistä</i>	3
2	<i>Kaupintatilin käyttö</i>	3
2.1	Toimeksiantojen toteuttaminen ja kaupintatilin käyttö kaupan selvityksessä	3
2.2	Etävälittäjät ja omaisuudenhoitajat	4
2.3	Lainaus toiminta	4
3	<i>Kaupparaportoinnista</i>	4

1 YLEISTÄ

Tämän muistion tarkoituksena on kuvata kaupintatilin käyttöön liittyviä markkinakäytäntöjä.

Asiakkaat haluavat saada kotimaiseen osakekauppaan liittyvät osakkeet arvo-osuustililleen yhtenä kauppana ja yhdellä hinnalla. Tästä esimerkkinä ovat omaisuudenhoitajat, jotka pyrkivät tasavertaisuuteen kaikkien asiakkaidensa osalta. Lisäksi kaupintatilin kautta voi kulkea tai siellä voi olla osakkeita kaupan selvitykseen sekä osakelainoihin liittyen alla kuvatulla tavalla. Kaupintatilejä käytetään yleisesti myös CCP-selvityksen yhteydessä.

Ohje perustuu Finanssivalvonnan, Euroclear Finland Oy:n, Verohallinnon ja Finanssialan Keskusliiton jäsenistön kanssa käytyihin keskusteluihin.

2 KAUPINTATILIN KÄYTTÖ

2.1 Toimeksiantojen toteuttaminen ja kaupintatilin käyttö kaupan selvityksessä

Toimeksiannon toteuttamisella tarkoitetaan aikaa, joka kuluu toimeksiannon vastaanottamisesta ja kaupan toteuttamisesta aina siihen hetkeen, kun toimeksiantoon liittyvät rahat ja arvo-osuudet on selvitetty asiakkaan antaman toimeksiannon mukaisesti sekä asiakkaan että markkinan suuntaan. Toimeksianto voidaan toteuttaa ja toteutetaan useimmiten useina pörssikauppoina. Yksittäiset pörssikaupat voidaan selvittää ensin välittäjäselvitysosapuolen asiakkaidensa lukuun pitämälle kaupintatilille ja sieltä edelleen asiakkaalle yhtenä siirtona asiakkaan arvo-osuustilille. Tämä tapahtuma on puhdas selvityssiirto, jota ei raportoida Finanssivalvonnalle (kaupparaportointi) eikä sitä näin ollen myöskään julkisteta kauppana (kaupankäynnin transparenssi).

Kun kaupassa *hintariski* on asiakkaalla, kaupintatiliä saa käyttää osakkeiden säilyttämiseen toimeksiannon toteuttamiseen saakka, ja osakkeet voivat olla toimeksiannon toteuttamisen ja selvitykseen kuluvan ajan kaupintatilillä. Esimerkiksi asiakkaan antaman toimeksiannon toteuttaminen ja selvittäminen kokonaisuudessaan voi viedä useamman päivän ajan (esim. *warehousing*-toimeksianto, jossa asiakkaalla on hintariski). Muun muassa tällainen toimeksianto voidaan toteuttaa ja selvittää kaupintatilin kautta. Tällöin jokaista toimeksiantoa on kuitenkin seurattava erikseen ja toimeksiantoon liittyvät kaupat selvitettävä viimeistään viimeisen kaupan toteuduttua.

Pörssikauppojen selvittäminen tapahtuu normaalisti T+3 -selvityssyklin sisällä markkinalle päin, mutta esimerkiksi selvitysjajasta voidaan asiakkaan ja kaupan selvittävän välittäjän välillä sopia myös toisin. Kun toimeksiannon hintariski on asiakkaalla, asiakkaan kanssa erikseen sovitun sekä normaalin selvityssyklin välisen ajan osakkeet voivat olla kaupintatilillä.

Tässä kappaleessa ei kuvata sellaisia toimeksiantoja, joissa välittäjä ottaa *hintariskin* toteuttaessaan asiakkaan toimeksiannon (esim. *guaranteed VWAP* tai muu hinnan antaminen asiakkaalle). Näissä tapauksissa välittäjä toteuttaa yksittäiset kaupat pörssin tarjouskirjassa ensin omaan lukuunsa ja vasta myöhemmin erillisellä kaupalla välittäjältä ostajalle. Näissä tilanteissa jälkimmäinen kauppa voidaan kuitenkin toteuttaa myös pörssin ulkopuolisena kauppana ja selvittää asiakkaan tilille selvityssiirtona. Tällöin välittäjälle syntyy kuitenkin sekä kaupparaportointi- että kaupan julkistamisvelvollisuus kummastakin kaupasta.

2.2 Etävälittäjät ja omaisuudenhoitajat

Nykyisen sääntelyn mukaan kaupintatili voidaan avata ainoastaan selvitysosapuolen nimiin. Siten kaupintatilejä ei voida avata selvitysosapuolten asiakkaina olevien etävälittäjien tai omaisuudenhoitajien nimiin. Näin ollen etävälittäjien ja omaisuudenhoitajien asiakaskauppojen selvityksessä yksi mahdollinen tapa on jättää kauppvoja selvitysosapuolen selvitettäväksi HEXClearissä, jos heidän asiakkaansa haluaa yhden toimituksen arvo-osuustililleen.

Etävälittäjä ja omaisuudenhoitaja voivat tehdä tämän myös pörssin ulkopuolella toteutetulla kaupalla. Kotimaisen asiakkaan osalta tämä näkyisi siten, että kauppa asiakkaan tilille tai tililtä selvitettäisiin ns. muun markkinapaikan kauppana (HEXClearin selvityssiirto) pörssikaupan sijaan. Se, miten etävälittäjä julkistaa transaktiot ja raportoi ne viranomaisille, ratkeaa etävälittäjän kotivaltion lainsäädännön mukaisesti.

Omaisuudenhoitajan (myös esim. instituutiot ja rahastot) toimeksiannon selvitys on mahdollinen maksua vastaan välittäjän kaupintatiliin kautta. Omaisuudenhoitaja voi valita joko toimintamallin, jossa toimeksianto selvitetään yhtenä selvityssiirtona tai siten, että omaisuudenhoitaja jakaa toimeksiannon omien asiakkaidensa toimeksiannon suuruisiksi selvityssiirroiksi, jotka selvitetään välittäjäselvitysosapuolen kaupintatiliin kautta omaisuudenhoitajan selvitysosapuolta vastaan. Mikäli toimeksianto jaetaan useaan erilliseen selvityssiirtoon, tulee omaisuudenhoitajan ilmoittaa toimeksiannon jako välittäjälle, mutta jakoa varten ei tarvitse ilmoittaa loppuasiakastietoja. Valittu toimintamalli riippuu siitä, miten omaisuudenhoitajan oma toiminta on automatisoitu omaisuudenhoitajan käyttämän selvitysosapuolen järjestelmiin.

2.3 Lainaustoiminta

Toimeksiannon toteuttamisessa toimitusvelvollisuuden täyttämiseksi käytetään usein osakelainaa, joka voidaan tehdä joko asiakkaan tai välittäjän omiin nimiin. Johtuen erilaisista osakelainatilanteista ja -käytännöistä, kaupintatilille voi osakelainoihin liittyen jäädä osakkeita, jotka odottavat lainan palauttamista useamman päivän ajan. Tällaisia tilanteita ovat esim. seuraavat: lainassa voi olla minimimäärä ja lainaksi riittäisi vähemmän osakkeita, jolloin ylimääräiset osakkeet jäävät kaupintatilille odottamaan koko lainan palautusta. On myös mahdollista, että myyntitoimeksiantoa toteutetaan useamman päivän ajan ja ensimmäisenä päivänä lainataan kaupintatilille koko toimeksiantoa vastaava osakemäärä.

3 KAUPPARAPORTOINNISTA

Kaupparaportoinnin yleisten periaatteiden mukaisesti raportointivelvollinen välittäjä raportoi Finanssivalvonnalle kustakin kaupasta oman asiakkaansa. Jos toimeksianto on peräisin toiselta sijoituspalveluntarjoajalta (esim. omaisuudenhoitaja), ei raportoinnin tarvitse kaupparaportointia varten lähteä selvittämään, keitä mahdollisesti ovat toisen palveluntarjoajan asiakkaat. Toteutuksesta syntyy aina raportointivelvollisuus joko kaupan toteuttaneelle välittäjälle tai sen lukuun/puolesta raportointivastuun ottaneelle Finanssivalvonnan hyväksymälle vaihtoehtoiselle raportointikanavalle. Ratkaisevaa kaupparaportointivelvoitteen synnyn kannalta on siis se, kuka toteuttaa kaupan. Kaupparaportointivelvoitteet ovat samat sekä pörssissä että pörssin ulkopuolella toteutetuissa kaupoissa.

Kauppojen selvityksestä ei synny lisävelvollisuutta kaupparaportointiin, kunhan se pitää sisällään vain alkuperäisen kaupan loppuunsaattamisen. Kauppojen yhdisteleminen keskihintaan kaupintatiliin kautta tai yhden tai useamman kaupan jakaminen

omaisuudenhoitajan asiakkaille ei myöskään aiheuta uutta kauppaportointia. Jos kaupan ehdot kuitenkin muuttuvat matkan varrella, syntyy uusi raportoitava kauppa.

Alkuperäisen toimeksiannon antajan tulee omissa järjestelmissään luoda ja säilyttää *audit trail* siitä, missä kaupassa kunkin asiakkaan arvopapereita on ostettu tai myyty.

Kaupintatilikäytännöstä riippumatta raportointi vuosi-ilmoituksilla Verohallinnolle tulee tapahtua verotusmenettelystä annetun lain, Verohallinnon yleisestä tiedonantovelvollisuudesta antaman päätöksen sekä vuosikohtaisten tietuekuvausten mukaisesti.